

але вони не були втілені в реальність через обмежену бюджетну складову вистави. Однак опера все одно була осучаснена під тогочасні реалії.

Прем'єра вистави відбулась 15 листопада 2003 року в Національній опері України. Концерт хору імені Г. Верьовки був присвячений 70-літтю художнього керівника А. Авдієвського, а також 60-річчю з дня заснування колективу. Концертна програма складалась з двох розділів, де в першому була представлена класична частина репертуару хору, а в другому — фольк-опера-балет «Цвіт папороті» (вірніше його 2 дія «Купало»).

Після прем'єри вистави глядачі й критики поділились на дві категорії. Перші були вражені дійством. Український письменник, критик і журналіст Володимир Корнійчук пише: «...15 листопада 2003 року ми стали свідками справжнього триумфу національного хорового мистецтва...». Однак була й невдоволена публіка. Український музикознавець Юрій Чекан написав: «Чи відбулася прем'єра “Цвіту папороті”? Формально — нібито так. Насправді — ні. Повна версія фольк-опери чекає на своїх виконавців. Так само, як і глядачі, яких, за великим рахунком, у Національній опері 15 листопада ошукали».

В подальшому «Цвіт папороті» виконувався хором імені Г. Верьовки небагато, так і не прижившись у сценічному просторі. Наразі вистава знаходиться в репертуарі колективу, але не виконується.

Підсумовуючи, необхідно зазначити, що, по-перше, хор імені Г. Верьовки — це колектив, який має вкорінені традиції та принципи, але відкритий до змін, реформацій та осучаснень. По-друге, фольк-опера-балет «Цвіт папороті» — це експериментальна, унікальна та перспективна вистава, яка мала й має можливість стати українською класикою, але через різноманітні історичні, політичні й економічні чинники досі не змогла реалізувати свій потенціал у повному обсязі.

І. Кисельов

ОСОБЛИВОСТІ АКОМПАНЕМЕНТУ ОДИНОЧНОГО ТАНЦЮ В НАРОДНІЙ ХОРЕОГРАФІЇ ДЛЯ КОНЦЕРТМЕЙСТЕРА БАЯНИСТА

I. Kiselyov

PECULIARITIES OF ACCOMPANIMENT OF A SOLO DANCE IN FOLK CHOREOGRAPHY FOR THE CONCERTMASTER-ACCORDIONIST

Поняття одиночного та сольного танців дуже близькі, але між ними є різниця — сольний танець може виконувати танцюрист, якому під силу це виконання.

Одиночний танець — це повноцінне сценічне уявлення, що розкриває певний образ, характер, настрій та інші риси, які закладені в цьому танці. До того ж одиночний танець зазвичай танцюють найбільш досвідчені, майстерні танцюристи, здатні фізично станцювати танець без пауз — а це, погодьтеся, не легко — весь час перебувати в русі, і ні секунди зупинки.

І роль акомпаніатора баяніста в цьому виконанні має особливе значення.

Акомпанемент такому танцю на баяні — це мистецтво, яке потребує не лише технічної майстерності, а й глибокого розуміння ритміки, стилістики та характерних ознак конкретного танцю. Одиночний народний танець вимагає від баяніста гнучкості, динамічності та здатності миттєво реагувати на рухи танцюриста, навіть його міміку.

Акомпанемент повинен бути насиченим акордами, за винятком тих місць у музиці, де необхідні дрібні тривалості нот.

Якщо потрібно для заповнення звучання, затримувати тривалості партії басів. Головний напрям акомпанементу — гармонійне звучання інструменту, що заповнює простір, що має допомагати танцювникові в розкритті змісту та образу його танцю.

Завдання такого акомпанементу — представити повноцінну виставу, заповнену музичним змістом та рухами танцюриста так, щоб глядач не відчув самотність танцю. Це має виглядати як маленький повноцінний концертний номер.

Тому роль баяніста в цьому акомпанементі така: він створює ритмічну основу, підтримуючи стабільний темп та характерний пульс. Передає національний колорит через гармонію, фактуру та мелодійні особливості. Динамічно взаємодіє з танцюристом, підкреслюючи його рухи та надаючи виразності танцю. Пожвавлює танець за допомогою варіацій, імпровізацій та характерних музичних вставок (форшлаги, підголоски, ритмічні деташи в партіях правої чи лівої руки).

Різні народні танці вимагають специфічного ритмічного малюнка: наприклад козацький перепляс характерний вільним ритмом із прискореннями та уповільненнями.

Український гопак дуже динамічний, потребує віртуозності, енергійності. Молдавська хора з акцентом на слабкі частки вирізняється наспівністю, мелодійністю.

Гармонічна основа народних танців найчастіше проста, але це не означає, що її не можна збагатити, урізноманітнити. Традиційний оборот — T-S-D-T можна доповнити характерними ладовими оборотами, наприклад використання пентатоніки або фрігійського ладу в східнослов'янській музиці, якщо це необхідно, виходячи із сюжету та образу танцю.

Залежно від темпу та стилю танцю баяніст може використовувати різні прийоми: акордове супроводження для підтримки загального ритму, насиченості звучання; змінний бас, особливо в повільних та плавних народних танцях; активний мелодійний супровід, коли ліва рука грає не лише басы, а й доповнює праву руку.

Також слід звернути увагу й на технічні прийоми гри. Чіткий ритмічний бас — для позначення танцювального пульсу; тремоло в басовій партії (використовується рідко) для створення виразності в повільних фрагментах; активна робота кнопками акордів — у лівій руці для підкреслення ритму.

У правій руці потрібні різні мелодійні прикраси — морденти, форшлаги, трелі, глісандо.

Варіативність мелодії — додавання підголосів, зміна ритму та орнаментики.

Імітація народних інструментів (бандура, сопілка, трембіта) — використання специфічних штрихів, таких як короткі стакато чи подвійні ноти.

В одиночному танці дуже важливою є реакція баяніста на рухи танцюриста. Діалог з танцюристом — баяніст повинен уповільнювати або прискорювати темп, залежно від рухів виконавця.

Імпровізаційні вставки — баяніст може вставляти каденції, додаткові програти, які необхідні для більш повного розкриття образу танцю, передавання характеру.

Залежно від фабули розвитку танцю можна додавати варіювання мелодії — поступове ускладнення акомпанементу робить танець цікавішим, виразнішим.

Акомпанемент одиночного народного танцю на баяні — це не просто супровід, а повноцінний музичний діалог. Баяніст не тільки підтримує ритм і гармонію, а й активно взаємодіє з танцюристом, підкреслює його рухи, створює настрій та

атмосферу. Для успішного акомпанементу важливо знати особливості народних стилів, володіти різними технічними прийомами й вміти імпровізувати.

А. Близнюк

ОСОБЛИВОСТІ ОБРЯДОВИХ ТАНЦІВ ІНДІАНЦІВ АМЕРИКИ

A. Blyznyiuk

PECULIARITIES OF RITUAL DANCES OF AMERICAN INDIANS

Індіанські обрядові танці — це хореографічне мистецтво корінних народів Американського континенту, яке сформувалося до епохи Великих географічних відкриттів. Залежно від регіону обрядові танці американських індіанців мають свої відмінності, але для всіх них характерна одна спільна ознака: тематика цих танців відображає відносини між людьми та божествами, яким поклонялись ці племена.

Індіанські племена святкували зміну пори року, народження дитини, присвячуючи цьому більшість своїх обрядових танців. Також часто обрядові танці використовувались у похоронних обрядах індіанських племен, які проживали на півночі сучасної Канади та південних пустельних регіонах.

Окремо можна виокремити серед обрядових танців ті, які були присвячені полюванню, що було важливою складовою життя індіанських племен. Вважалося, що такими обрядовими танцями виконавці задобрюють духів-покровителів, щоб полювання було вдалим. Тематика танців відображала сцени полювання на тварин, які були розповсюджені в конкретному регіоні. Північноамериканські індіанці нерідко відображали у своїх танцях полювання на ведмедів, оленів, а індіанські племена, які проживали на території Південної Америки, — тигра, леопарда.

Також особливістю обрядових танців цих корінних народів були магічні ритуальні танці. Серед цих народів був розповсюджений шаманізм, віра в надприродні сили та духів-покровителів. Обрядові танці виконував, як правило, шаман племені, і в основному їх завданням був зв'язок з духами-покровителями, які мали допомогти хворій людині одужати. Такі ритуальні танці були розповсюджені серед північноамериканських та індіанців Перу, в останніх ці традиції перейняли індіанці Мексики.

Часто обрядові танці використовувались для того, щоби викликати дощ, що забезпечить гарний врожай. У таких танцях могли взяти участь не тільки шамани, але й інші представники племені. Нині ці танці є світськими, і часто виконуються професійними танцівниками в межах проведення традиційних свят, таких як День Мертвих у Мексиці, та етнічних фестивалів.

Н. Семенова, Л. Шилова

ІСТОРІЯ ТА ТРАДИЦІЇ АНГЛІЙСЬКОГО БАЛЕТУ

N. Semenova, L. Shylova

HISTORY AND TRADITIONS OF ENGLISH BALLET

Українське балетне мистецтво тривалий час розвивалося в контексті радянської хореографії, яка орієнтувалася на ваганівську систему підготовки. Це не сприяло пошуку альтернативних методів виховання танцівників, що активно формувалися у світі. Своєрідним явищем і цікавим прикладом, поряд з більш відомими